

JOHAN VOLLENBROEK

MOBILISATION FOR THE ENVIRONMENT

tekening: www.sarahlinde.nl

BRABANTS BURGER PLATFORM

Het eerlijke verhaal

**Toekomst van de landbouw
Wereld, Europa, Nederland,
Brabant**

www.stichtingmobilisation.nl

Even voorstellen

- ❖ Cum laude afgestudeerd aan RU scheikunde met bijvak bedrijfskunde
- ❖ 20 jaar Royal Haskoning
- ❖ Daarna met collega in 1996 MOB opgericht
- ❖ MOB bestaat nu 27 jaar, focus op (1) biodiversiteit en (2) klimaat
- ❖ Werken met een team van experts
- ❖ Diverse onderscheidingen

Focus MOB

 Klimaat

 Biodiversiteit

Doelgroepen van MOB

- ❖ Industrie: ammoniak uitstootnorm per 1 januari 2024 omlaag van 30 naar 5 mg/Nm³: ruim 80% reductie
- ❖ Luchtvaart: Schiphol, Rotterdam, Eindhoven, Maastricht, Eelde, Lelystad
- ❖ Houtstook (Sabic, Vattenfall, etc.)
- ❖ Veeteelt

Mythes, halve en hele leugens

- ❖ Hoog tijd dat sector in spiegel kijkt
- ❖ Sector blijft hangen in het verleden
- ❖ Vooruitkijken naar de toekomst
- ❖ Hoe gaat de landbouw er wereldwijd, in Europa en in Nederland eruit zien?
- ❖ Gebaseerd op vele wetenschappelijke publicaties

Mythes

- ❖ Sector voedt de wereld. Integendeel: veesector veroorzaakt voedselschaarste in de wereld
- ❖ A.g.v. bevolkingsgroei zal er meer vlees moeten worden geproduceerd: onzin
- ❖ Primaire landbouw is belangrijk voor onze economie: onjuist: 1,4% van BBP/4,4% totaal
- ❖ Innovatie gaat ons 'redden' v.w.b. klimaat en stikstof: vergeet het maar

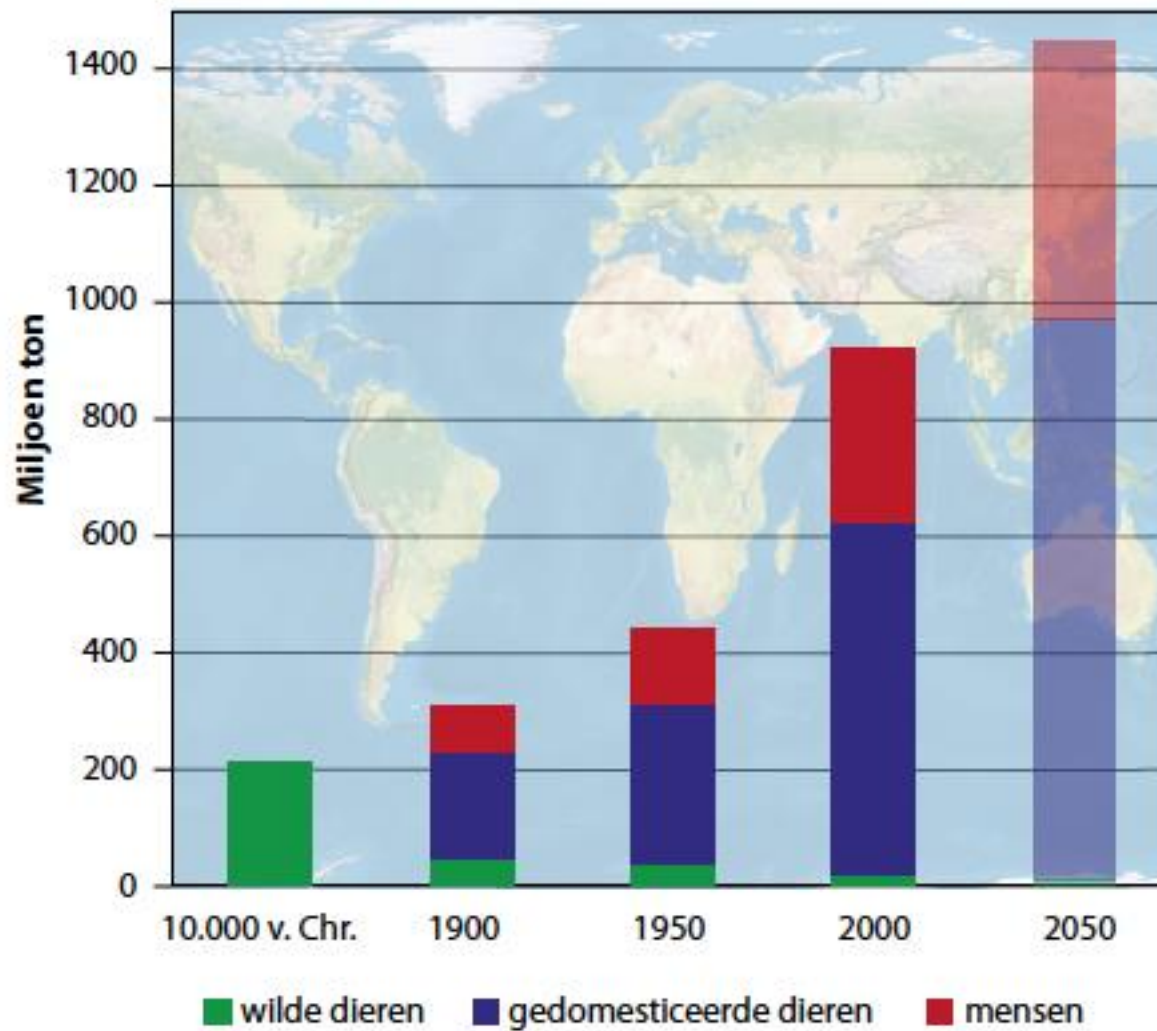
Agro keten - Toegevoegde waarde op basis van Nederlandse productie in miljard euro (gemiddeld 2017-2021)

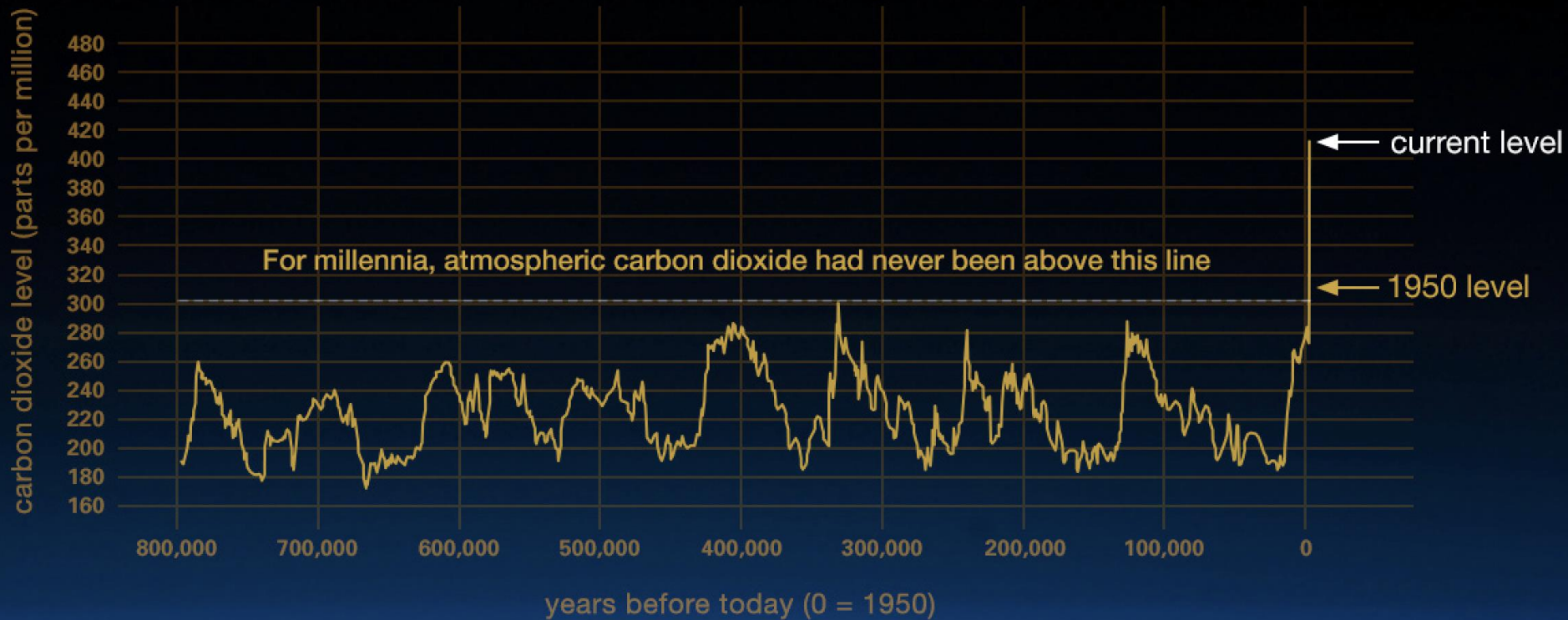
Sectoren	Toeleveranciers	Boeren in primaire productie	Afnemers & Verwerkers	Handel, distributie en logistiek	Totaal agroketen	%
Graasdieren	4,2	1,3	1,9	1,0	8,4	1,2%
Hokdieren	3,4	0,8	1,9	1,0	7,2	1,0%
Akkerbouw	1,5	1,2	1,2	1,5	5,4	0,8%
Opengrond Tuinbouw	1,0	2,0	0,1	0,3	3,4	0,5%
Glastuinbouw	1,9	4,9	0,2	0,6	7,6	1,0%
Totaal Agro-keten	11,9	10,3	5,3	4,4	31,9	4,4%
TW as % of BBP (€725 mld.)	1,6%	1,4%	0,7%	0,6%	4,4%	

Bron Toegevoegde waarde: Agrimatie 2023; data verwerkt door Mvds, EG22

Mythes 2

- ❖ RAV-systematiek failliet
- ❖ Problemen rond Ctgb, zie uitspraak van EH
- ❖ Blauwtongvirus zou met afval uit Italië komen: onzin
- ❖ Jacobskruiskruid een invasieve plant? Onzin
- ❖ STAF, Stikstofclaim, Mesdagfonds: allen lid van "twijfelbrigade"
- ❖ Hou op met mythes en onzin

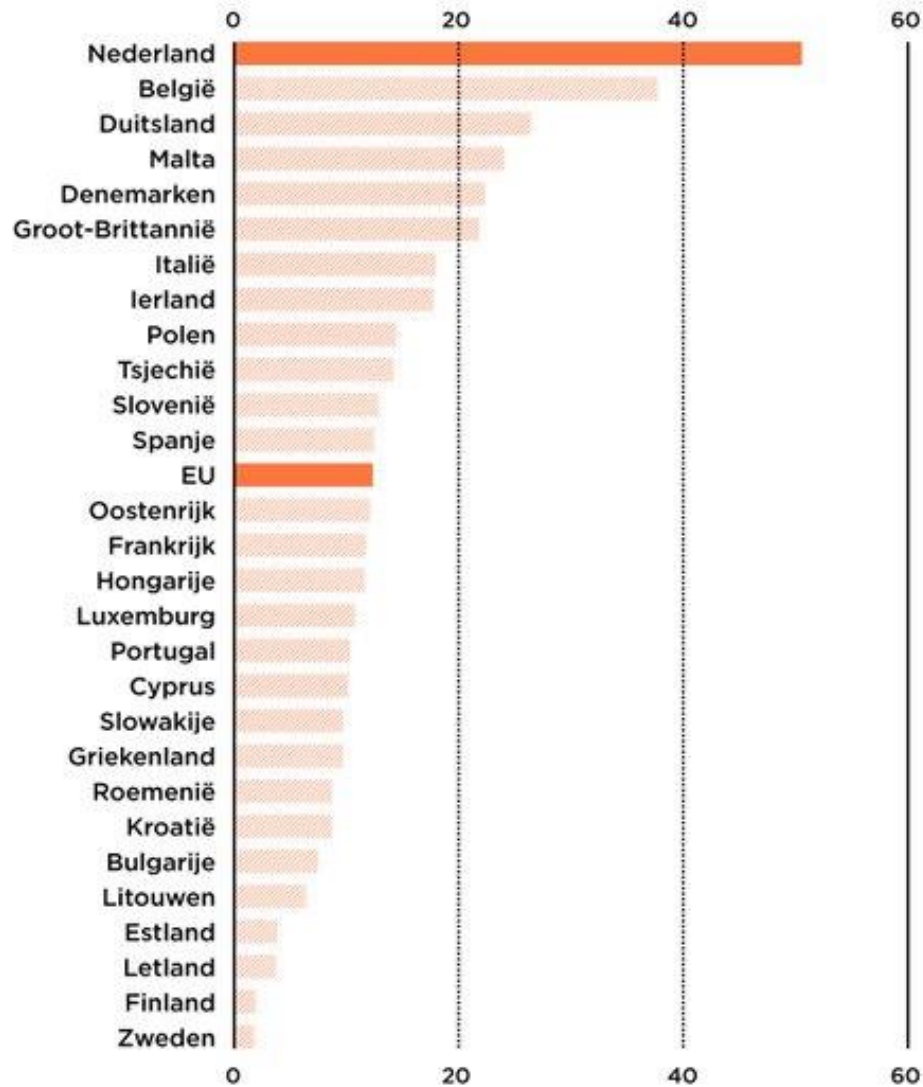

Belangrijkste bronnen van broeikasgassen

- ❖ Fossiele sector/brandstoffen (CO₂, N₂O, CH₄)
- ❖ Veeteelt (CO₂, N₂O, CH₄)

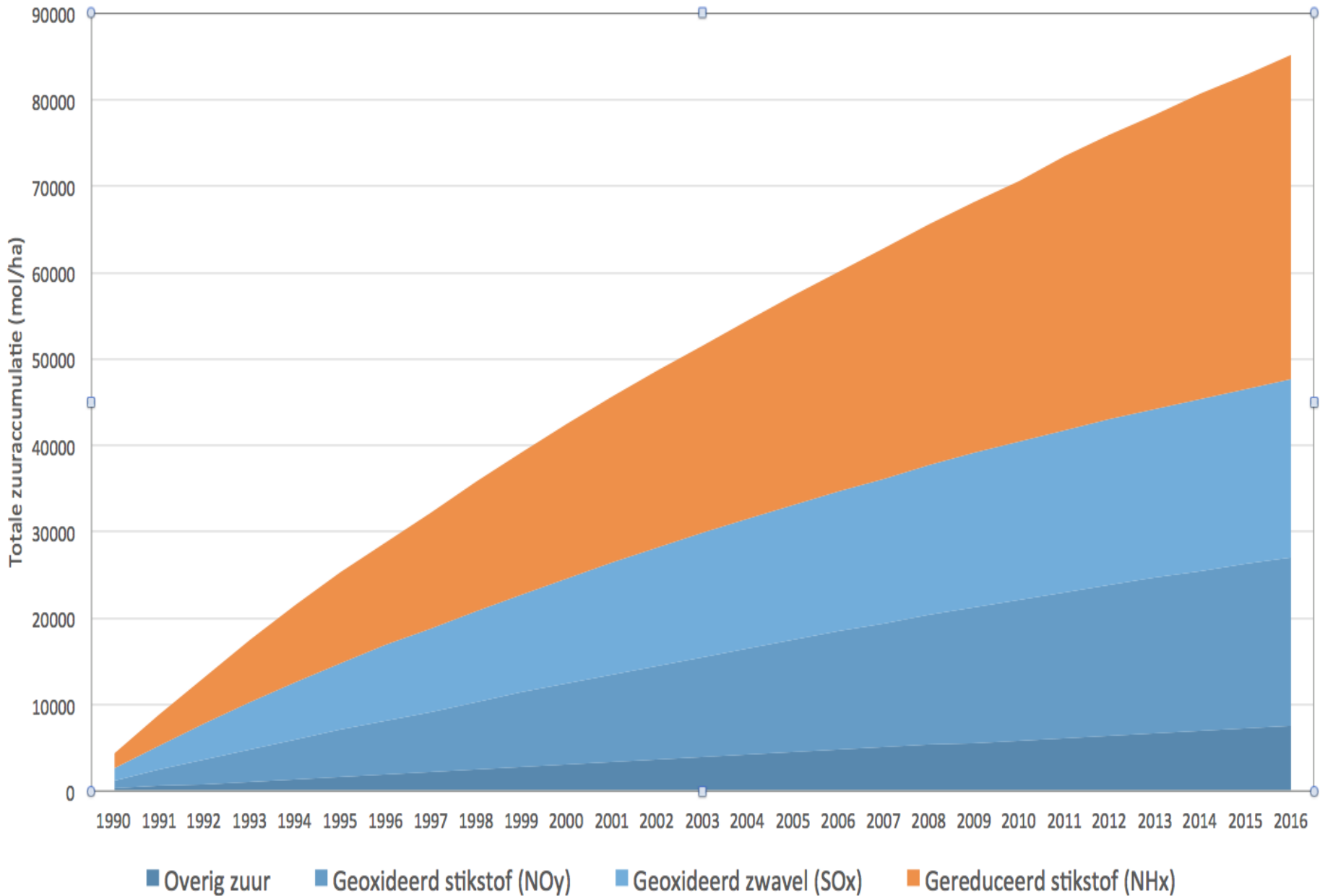
Gemiddelde stikstofuitstoot per land

In uitgestoten kilo's per hectare per jaar

Bron: TNO

Geaccumuleerd zuur 1990-2016

Nederland overbevolkt met vee

- ❖ Hoogste veedichtheid ter wereld
- ❖ Leidt tot schade aan gezondheid van de bevolking en onze natuur
- ❖ Drijvende kracht achter klimaatverandering
- ❖ Vuilste lucht van Europa (VN-waarschuwing)
- ❖ Vuilste oppervlaktewater van Europe (KRW), voorbeeld Friese wateren
- ❖ 2,5 miljoen 'spookhectares' elders in de wereld

Schades a.g.v. veehouderij

- ❖ Veehouderij veroorzaakt € 9 miljard/jaar schade (FD, NRC van juli 2023)
- ❖ Veehouderij kost BV Nederland geld als je externe kosten meeneemt in berekening
- ❖ Eiwittransitie van 60/40 (dierlijk/plantaardig) naar 40/60 levert € 10 miljard/jaar (WUR, recent)

Veestapel wereldwijd in komende jaren fors omlaag

- ❖ Verdere klimaatverandering stoppen
- ❖ Ruimte geven aan meer natuur
- ❖ Zal ook de stikstof problematiek oplossen
- ❖ Grote zorgen om zoonosen (Q-koorts, Corona, vogelgriep, etc)

Integratie met klimaat

Leidse wetenschappers:

- Rijke westen moet consumptie dierlijke producten met 75% omlaag brengen
- Reductie van veestapel in Nederland met 75%
- Alleen dan is er nog kans om het tij te keren mbt klimaat
- Wij (Europa) hebben een grote historische schuld aan toename van CO₂ in de lucht

Maatschappelijke veranderingen

- ❖ Verschuiving van dierlijke naar meer plantaardige voeding (onderzoek WUR, Denemarken)
- ❖ Minder particulier autobezit
- ❖ Minder vliegen
- ❖ Gezondere bevolking
- ❖ Schonere lucht
- ❖ Meer natuur
- ❖ Ook de burger gaat de transitie merken!

Duur?

- Als je externe kosten mee berekent dan levert dit geld op
- In samenhang met klimaat, biodiversiteit en gezonde voeding: win-win situatie
- Echter, burger gaat inkomen inleveren vanwege energie en voedsel
- Welzijn komt ervoor terug
- Politici durven ongemakkelijke waarheid niet te communiceren
- Idem LTO en andere landbouworganisaties

Wetenschap: oplossing simpel

- ❖ Laat fossiel onder de grond zitten: stop met kolen, olie en gaswinning
- ❖ Mensheid grotendeels over op plantaardige voeding
- ❖ Of hebben we dit niet over voor de toekomst van generaties na ons?

Betekenis voor Nederlandse agrarische sector

- ❖ Alle seinen op rood voor intensieve veehouderij. Beperkte mogelijkheid tot extensieve veehouderij
- ❖ Seinen op groen voor ecologisch verantwoorde akkerbouw

Conclusies en welgemeend advies

- ❖ Er is toekomst voor de landbouw in Nederland, maar dan in akkerbouw
- ❖ Als een van je kinderen het bedrijf wil overnemen stuur hem dan niet richting intensieve veehouderij: doodlopende weg
- ❖ Als gevolg van transitie in landbouw van veehouderij naar akkerbouw zijn er meer boeren nodig
- ❖ Nieuw kabinet: zorg dat Nederland de afslag niet mist en straks achteraan hobbelt

Voorstel

- ❖ Eiwittransitie van 60/40 naar 40/60 levert € 8 miljard vermindering van externe kosten
- ❖ Gebruik hiervan € 4 miljard/jaar om duurzaam produceren te bereiken, én ook lonend te maken voor de boeren
- ❖ Met 2 miljoen agrarische grond is dit € 2.000/ha; bedrijf 40 ha: 80.000 €/jaar
- ❖ Maatschappelijke baten € 8 miljard/jaar
- ❖ Waar wachten we nog op?

Voorstel

- ❖ Adema/sector is het niet gelukt om tot een Landbouwakkoord te komen
- ❖ Lijkt ons nu een goede timing om z.s.m. met een gezamenlijk voorstel te komen
- ❖ Vraag is alleen: durft de sector dit aan?

Dank voor uw aandacht

**GROND
VOOR EEN
GESPREK**

visie op duurzaam
landgebruik in Nederland

*een mogelijk scenario voor een
vitale, natuurinclusieve,
grondgebonden landbouw*

[Grond voor een gesprek - visie op duurzaam landgebruik in Nederland](#)
[utube.com](#)

KLAVER VAN HIER

**In het wild zijn ze bijna niet meer te vinden
die klavers, die een kwart méér stikstof binden.**

**Je krijgt er nu ééntje, die komt zelfs van hier
het is 'n autochtoon Brabants klavertje vier.**

**En met name deze wilde zijn van nature
de állerbeste remedie tegen verzuren
want krijg je zo'n bio-divers klavertje vier:
dan brengt dat geluk en wijsheid, maar óók plezier**

BRABANTS BURGER PLATFORM